

<https://venturebeat.com/2016/05/03/french-government-announces-plans-to-legalize-and-regulate-esports-industry/>.

3. Достижения [Електронний ресурс] // Natus Vincere. – 2019. – Режим доступу до ресурсу: <https://navi.gg/navi/achievements/>
4. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» від 24.12.1993 № 3808-XII [Електронний ресурс] // Верховна Рада України. – 1993. – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12>.
5. Киберспорт и Украина: самые известные достижения украинцев [Електронний ресурс] // Obozrevatel. – 2017. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.obozrevatel.com/tech/news/82071-kibersport-i-ukraina-samyie-izvestnyie-dostizheniya-ukraintsev.htm>.

Ключові слова: кіберспорт, суб'єкти правовідносин, учасники правовідносин, правовідносини в сфері кіберспорту.

Keywords: eSports, subjects of legal relations, participants in legal relationships, legal relationships in the field of eSports.

Граніна Іванна Віталіївна,
аспірантка 2 курсу кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ТЛУМАЧЕННЯ ЗАПОВІТУ

Чинне цивільне законодавство передбачає, що спадкування здійснюється за заповітом або за законом. І якщо в спадкуванні за законом в порядку черговості все більш менш зрозуміло, то з спадкуванням за заповітом не все так просто. Заповіт дозволяє визначити юридичну та фактичну долю спадщини. Проте може виникнути така ситуація, що для прийняття спадщини за заповітом одного бажання спадкоємця буде замало, оскільки зі змісту заповіту важко зробити однозначні висновки, кому або що вирішив заповісти спадкодавець.

Слід зауважити, що будь-який правочин, зокрема використані в ньому слова і звороти, можуть викликати необхідність тлумачення, якщо їхній зміст незрозумілий, тобто, якщо при безпосередньому виконанні правочину виникають сумніви з приводу значення тих або інших положень. А якщо йдеться про тлумачення заповіту, особливо коли ним вирішується юридична доля майна, що має значну ринкову вартість, то питання набуває вельми принципового значення для спадкоємців. В зв'язку з наведеним у ЦК України було закріплено можливість тлумачення заповіту (ст.1256).

Заповіт завжди був та залишається об'єктом підвищеної уваги юристів. Сучасні дослідники приділяють значну увагу проблемним питанням у сфері тлумачення заповіту. Серед них варто відзначити роботи С.Я. Фурса, О.Є. Кухарева, Т.І. Зайцева, П.В. Крашенінников, З.В. Ромовської. Кожен з них зробив значний внесок у вивчення цього питання, але тлумачення заповіту, без якого може стати неможливим його виконання, з нашої точки зору, потребує подальшого опрацювання.

Особливість заповіту як правочину полягає в тому, що у разі, якщо виникне необхідність розтлумачити зміст укладеного правочину, найбільш зацікавлений учасник цього правочину – заповідач – зробити це належним чином з об'єктивних причин вже не має можливості [2, с.159-160].

За своєю юридичною природою заповіт – це односторонній правочин з волевиявленням однієї особи, внаслідок чого у осіб зазначених у заповіті виникає право на одержання спадщини. Виконання заповіту може бути ускладненим неоднаковим використанням у ньому слів, понять, термінів які є загальноприйняті у сфері речових зобов'язальних відносин. Крім того, можуть мати місце неузгодженості між окремими частинами заповіту суперечності та неточності, які значно ускладнюють волю заповідача після відкриття спадщини і як наслідок унеможливають виконання заповіту в подальшому [3, с.105].

М.М. Сібільов, звертав увагу на те, що законодавчо не врегульовано питання щодо укладення заповітів та не визначено спосіб закріплення тлумачення заповіту спадкоємцями [4, с.12], при цьому дослідник підкреслював, що тлумачення заповіту не може бути спрямоване на встановлення, зміну або припинення цивільних прав і обов'язків спадкоємців, оскільки вони встановлені заповітом як одностороннім правочином.

Як слушно зазначав, Заїка Ю.О. на відміну від тлумачення норм права, коли об'єктом тлумачення є воля законодавця, що матеріалізується в нормі права, яка тлумачиться, предметом тлумачення в цьому випадку є посмертна воля заповідача, яка дістала своє вираження в заповіті [2, с.159-160].

Традиційно, якщо йдеться про спадкування однієї особою, то використовується стандартна формула заповіту, яка широко практикувалася в нотаріальній практиці, за якою заповідач залишав «все своє майно, де б воно не було і в чому б не полягало...», що майже виключає потребу тлумачення його змісту. Проте як слушно зазначалось в літературі з появою нових видів заповідальних розпоряджень, можливості скласти заповіт з умовою, секретний заповіт питання щодо необхідності тлумачення заповіту є питанням часу [2, с.159-160]. До цього слід додати, що якщо спадкодавець поділив майно, але

наприклад, не точно його визначив, або наприклад, якщо частина майна змінилась (збільшилась) внаслідок реконструкції, самочинного будівництва, то вірогідність виникнення спору під час виконання заповіту суттєво зростає. Окремо можна виділити випадки, коли спадкоємець помилився під час вказівки нотаріусу в написанні імені, по-батькові, або навіть прізвища спадкоємця.

Тлумачення заповіту може бути здійснене після відкриття спадщини самими спадкоємцями. У разі спору між ними тлумачення здійснюється судом відповідно до ст.213 ЦК України. Відповідно до зазначеної статті зміст правочину може бути юридично розтлумачений. Тлумачення може бути здійснено двома способами, передбаченими вказаним нормативно-правовим актом.

Законодавець визначає суб'єктів, яким надано право тлумачити заповіт: заповідач за його життя (ч.1 ст.213 ЦК України), спадкоємці після відкриття спадщини (ч.2 ст.213 ЦК України) і суд (ст.213, ч.2 ст.1256 ЦК України), а також встановлює способи тлумачення і послідовність їх використання. В першу чергу беруть до уваги буквальний зміст слів і понять, які містяться в заповіті, а також загальноприйняте значення у відповідній сфері відносин значення термінів, а якщо неможливо з'ясувати зміст окремих частин заповіту – вдаються до порівняння відповідної частини заповіту зі змістом інших частин, усім його змістом, наміром заповідача [6, с.294-295].

Тлумачення заповіту має єдину мету – з'ясувати і виконати належним чином істинну волю заповідача.

У ст.1256 ЦК України йдеться про тлумачення не норм матеріального права, а саме змісту заповіту, тобто про граматичне, або філологічне тлумачення тексту. На відміну від ст.637 ЦК України «Тлумачення договору» та ст.213 «Тлумачення правочину», мета яких – визначити «справжню волю особи, що вчинила правочин», мета тлумачення заповіту – забезпечити найповніше здійснення можливої волі заповідача. Водночас, тлумачення змісту заповіту не передбачає ознайомлення із свідченнями свідків, листами померлого, аналізу його поведінки тощо, оскільки це виходитиме за межі тлумачення заповіту [2, с.159-160].

Відповідно до ст.1256 ЦК України право тлумачити заповіт надано спадкоємцям. Проте не важко уявити, що кожен з спадкоємців буде тлумачити його на свою користь, тобто «...буде бачити у заповіті такий смисл, який найбільш сприятиме задоволенню їхніх потреб та інтересів» [2, с.159-160].

Тому цілком логічним, що у разі відсутності єдності між спадкоємцями, відказоодержувачами, нотаріусом, виконавцем заповіту щодо розуміння змісту

заповіту (яке саме майно, кому, коли, на який строк і на яких умовах передається, які зобов'язання, в якому обсязі і на кого покладається), зміст заповіту тлумачиться судом.

У відповідності до ст. 1132 Цивільний кодекс Російської Федерації правом тлумачити заповіт наділені нотаріус, виконавець заповіту або суд. Проаналізувавши дану норму закону слід зазначити, що спадкоємці відсторонені від процесу тлумачення заповіту. Проте в українському законодавстві не врегульовано питання тлумачення заповіту нотаріусом. На думку С.Я. Фурси [5] нотаріус, який посвідчував заповіт, не може бути віднесеним до осіб, які в праві тлумачити заповіт. Це впливає з того, що при його посвідченні він мав можливість позитивно вплинути на зміст заповіту для того, щоб незрозумілі або двохзначні положення заповіту викласти належним чином, а права та обов'язки спадкоємців та відказоодержувачів однозначно конкретизувати, але цього не зробив, тому можуть мати місце ситуації, коли шляхом тлумачення він буде намагатися усунути ті помилки, які він допустив при його посвідченні, а це може негативно вплинути на права спадкоємців. З такою позицією можна погодитися, оскільки на її користь буде свідчити практика розгляду справ про визнання правочинів, які посвідчувались нотаріально, недійсним, де суд в залежності від підстав заявленого позову (йдеться про оспорення правочинів як укладених внаслідок обману, помилки, фіктивних правочинів) завжди враховує пояснення нотаріуса, якого притягують до участі в розгляді справи. Більш доцільним на нашу думку є включення до кола тлумачів виконавця заповіту, який через своє становище та покладені на нього функції повинен більш об'єктивно знати волю спадкодавця. У разі якщо спадкоємці не погодяться з запропонованим тлумаченням заповіту, то це питання вирішує суд. Слід наголосити на тому, що тлумачення заповіту судом не повинно змінювати суть волі заповідача. Суд не може переймати на себе права власника щодо розпорядження своїм майном на випадок смерті. Тлумачення заповіту є лише інструментом з'ясування волі заповідача після його смерті.

Наведене дозволяє погодитися з запропонованими в літературі напрямками вдосконалення тлумачення заповіту, зокрема, що воно потребує закріплення в чинному законодавстві процедури тлумачення заповіту спадкоємцями; встановлення форми закріплення даного тлумачення; підвищення правової культури у сфері тлумачення заповіту[1], додавши до цього необхідність внесення до кола суб'єктів тлумачів – виконавця заповіту.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дяковський О.С. Проблемні питання тлумачення заповіту [Текст] / Дяковський О.С. // Національний університет державної податкової служби України //Режим доступу : http://www.rusnauka.com/4_SND_2012/Pravo/9_99903.doc.htm
2. Заїка Ю.О. Спадкове право України [Текст]: навчальний посібник / Юрій Олександрович Заїка. – К.: Істина, 2006. – 216 с.
3. Кухарів О.Є. Судове тлумачення заповіту [Текст] / Кухарів О.Є. // Право України. – 2010. – №1 – С. 105.
4. Кухарів О.Є. Тлумачення заповіту [Текст] / Кухарів О.Є. // Право України. 2010. – №12 – С. 116.
5. Спадкове право: Нотаріат, Адвокатура, Суд [Текст]: науково-практичний посібник / Є.І. Фурса, О.М. Клименко, С.Я. Грабовська [та ін.] ; за ред. С.Я. Фурса – К.: Велес, 2007. – 1216 с.
6. Харитонов Є.О., Дрішлюк А.І. Цивільне право України. Елементарний курс [Текст]: навчальний посібник / Харитонов Є.О., Дрішлюк А.І. – Суми: ВТД Університетська книга, 2006. – 352 с.

Ключові слова: спадщина, спадкоємці, спадкодавець, заповіт.

Keywords: inheritance, heirs, testator, testament.

*Баєнко Ярослав Володимирович,
аспірант кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЕЛЕКТРИЧНА ЕНЕРГІЯ ЯК ОСОБЛИВИЙ ОБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ

Нормативне визначення електричної енергії як товару зафіксовано у більшості діючих нормативно-правових актах, в тому числі в спеціальному законі «Про ринок електричної енергії». На електричну енергію розповсюджуються положення ЦК України про право власності та встановлюється можливість її відчуження як і будь-якого іншого товару.

Електрична енергія – енергія, що виробляється на об'єктах електроенергетики і є товаром, призначеним для купівлі-продажу [1]. Прийняття даного закону обумовлено необхідністю імплементації в національне законодавство актів Європейського співтовариства в частині долучення України до Третього Енергетичного Пакету ЄС (Директива 2009/72/ЄС). Вперше в історії України на суб'єктів владних повноважень, а також судів покладено обов'язок брати до уваги правозастосовну практику